

téptă bănuiala motivată, că Stambulov a făcută această călătorie, ca să-și mărească autoritatea sa în Bulgaria. Guvernul turcesc la încurajat spre acesta. Și când guvernul turcesc a spriginită fără de voie manevra guvernului usurpator alu principatului, a deșteptat părerea, ca și când indirect ar aproba nestabilitatea raporturilor politice bulgare, cari raporturi se pot considera că ar constitui unui pericol general pentru siguranța întregii Europe. Isvorul principal de primejdii se ascunde în acesta pentru interesele Turciei, a cărora piatră fundamentală o constituie cea mai severă respectare a tratatelor.

SCRILE ȚILEI.

— 21 Septemvre.

Prigonire în contra advocaților români. Foile ungurești aduc știrea, nu scim pentru a cătea oră, că camera advocațională din Arad a tras în cercetare disciplinară pe domni advocați *Oncu, Truția, Suciu și Popă*, pentru că ar fi comis tradare de patrie și ar fi călătat jurământul advocațional prevădută în art. de lege 34, §§ 68 și 69 din an. 1874. Se vede tréba, că turbații șoviniști din Arad au nevoie de câte-va lecții în politică. Suntem siguri că le vor și primi dela cei puși sub acuză pentru motive atât de miserabile, ca cele învocate de numita cameră advocațională.

—x—

Colera la noi. După cum scrie „*Budapesti Hirlap*“ dela 2 Octomvre în *Budapesta s'a constatat în mod oficial colera asiatică*. Dr. lui Ludovic Gebhardt i-a prezentat Dr. Otto Pertik rezultatul cercetărilor sale făcute la cadavrele lui Szücs Iozsef, Konto Dezső și Stefan Vosztl la cari aflată bacterii, cari nu mai suferă nici o îndoială, că sunt aparițiuni ale *colerei asiatică*. Indată după acesta s'a dat un avis primarului orașului Carol Kamermayer cu care dimpreună medicul suprem s'a dus la ministrul Szapary la „*Hungaria*“ Szapary a ținut cu ei o conferență.—Totuși „*Budapesti Hirlap*“ spune, că de Vineri până Sâmbătă dimineața s'au ivit 16 *casuri* de coleră, dintre cari 6 *decese*.

—x—

Deputațiunea monstră a comunelor din jurul Costeului-mare, precum din Silha, Costeiu-mic, Belințiu, Balințiu, Cladova, Tolpa etc. va merge Mercuri în 5 Octomvre n. la Budapesta pentru ca să ia audiență dela ministrul de agricultură în cauza colonisărilor în ținutul acelor sate.

—x—

Viriliști români. În comitatul *Timișului* primul virilișt este episcopul romano-cat. cu peste 24,000 fl. contribuțiune anuală. Viriliștii români conscriși sunt d-nii Dr. I. Gall cu 2099 fl. 83 or; Dr. Darabanth János (de nascere român gr. cat.) 1499 fl. 44 or.; Vin. Popă Jebeliu 1283 fl. 26 or; Ion Bredbanu junior, Ghilad, 779 fl.; Jiva Stevin, Chinez, 657 fl. 80 or.; Stefan Spătariu, Jamul-mic, 496 fl.; Ioan Perianu, Biserica-albă, 481 fl. 18 or.; Ilie Ivacicovic, Deliblat, 458 fl. 66 or.; Nicolae Eutimi, Feklak, 446 fl. 81 or.; Petru Augustin, Chinez, 305 fl. 65 or.; Lazar Brinzeu, Sân-Mihail-român, 360 fl. 27 or.; Parteniu Popovici, Lipova, 354 fl. 90 or.; Ioan Damșa, Suceani, 328 fl. 44 or.; Marcu Loichița, Jebeliu, 325 fl. 46 or.; Iosif Marsa, Ghilad, 317 fl. 94 or.; Nic. Șerban 303 fl. 55 or.; Georgiu Lazar Vinga 301 fl. 6 or.; Vas. Munteanu Murari 284 fl. 11 or.; Ilie Luchiciu Retișova 311 fl. 44. Se pare că comisiunea de unii și-a uitat d'ai conscrie și apoi nici d-lor nu s'au mai interesat să-și reclameze dreptul, ceea ce nu se poate aproba. În comitatul *Torontalului* între cei 300 de viriliști sunt doi cari solvesc peste 50,000 fl. la an contribuțiune; patru iuși dau între 50—20,000 fl.; șapte între 20—10,000 fl.; unsprezece

între 10—5000 fl. și 119 între 5—1000 fl. între cari este și Ion Iosif Secoșianu cu 2258 fl. contribuțiune la an. — În comitatul *Caras-Severinului* între cei 25 primi viriliști găsim și pe următorii români: d-nii Zeno Moșonyi, Bulciu, 4628 fl. 84 or; Dr. V. Mihalyi, episcop Lugos 3562 fl. 84 or; Dr. Al. Moșonyi Capolnaș 1597 fl. 81 or.; Pavel Todorescu Oloșag 1069 fl. 10 or; Mih. Besan not. publ. reg. Lugos 992 fl.; Fore Dinu Olosag 979 fl.; Dr. St. Petrovicu advocat Logos 920 fl. 36 or; Dr. I. Maior advocat Logos 882 fl. 58 or.

—x—

Monumentul lui Mazzini s'a desvilită la Carrara în ziua de 13 Septemvre în mijlocul unei mulțimi imense. Asistau peste 400 de reprezentanți ai asociațiilor politice, comerciale și uvriere. O animație extraordinară domnea în întregu orașul; toate ferestrele și balconele erau împodobite cu stindarde naționale și cu frumoase cununi de flori. Musicele orașului și cele din provincie au parcurs străzile — splendid pavoazate — cântând imnuri patriotice. Pe la orele 11 a. m. s'a formată ună imposantă cortegiune care defilă pe dinaintea monumentului. Cortegiul avea 150 de stindarde de mătase, tobe și trâmbețe. În fruntea lui se aflau reprezentanții comunelor, apoi elevii școlilor și în urmă fete tinere împodobite cu ghirlande de flori. La orele 12 a cădută vâlulă de pe monumentul lui Mazzini. În momentul acela muzicele încep să întoneze marșul lui Garibaldi și al lui Mameli, mulțimea agită stindardele aclamându cu entuziasm. Statua e grandioasă. Președintele comitetului pentru ridicarea ei ține o mică cuvântare, predând statua primarului și comunei. Apoi ia cuvântul d. Bovio, care într'un discurs foarte desu aplaudat, arată meritele mari ale lui Mazzini, pe terenul politic, științific și literar; el a indicat calea nouă pentru prosperitatea Italiei; el a dat avânt literaturii amorțite din cauza luptelor interne între tiranii provinciilor, etc. În urma discursului mulțimea în frunte cu muzicele, cu steagurile în mână, a defilat pe lângă marele monument, depunându pe el numeroase cununi de flori.

—x—

Muzica militară, va cânta mâne pe promenada de jos. Inceputul la 4^{1/2} după amez. Programa interesantă și variată.

La scandalul din Ciocova.

Despre audiența ce d-lu adv. C. Brediceanu, fiscul reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, a avut în 14 Sept. la secretariul de stat Szalavszky alu ministerului de interne, „*Luminătorul*“ pe baza informațiilor pozitive primite comunică următoarele:

După ce fiscul a comunicat totă cauza și întâmplările din 10 și 11 Sept. din Ciocova, secretarul de stat răspunde, că el are deja cunoștință despre această cauză pe baza raportului fișpanului comitatului Timiș și că nu l'a surprins măsurile luate, pentru că *purtarea din timpul mai nou a Românilor, rectifică în câva luarea celei mai energice măsură (!)*.

D-lu Brediceanu reflectă, că din cuvintele secretarului de stat observă, că autoritățile din Timiș au întâmpinat pe Români adunați în Ciocova, ca pe nise călători de lege, și că au notificat numai măsurile luate contra lor. Eu însă presint pe d-lu fiscolgăbiru de călătoriu alu legii și d-l Brediceanu și în contra lui *ceră luarea celor mai energice dispozițiuni*, atât pentru repararea călăriei de lege, cât și pentru mulcomirea spiritelor în adevăr și cu dreptă cuvânt conternate.

Mergi, i răspunde d-lu Szalavszky,

la Timișora și caută mai întâiu acolo dreptate.

D-lu Brediceanu obiectionă: Noi în cei de acolo *nu avem incredere*, pentru că din experiența din trecut știm, că cele mai crasse violențe comise contra Românilor, neocum să fie pedepsite în urmarea reclamationii, ci au fost oculte ca „*merite patriotice*“, și apoi tot aceleși autorități pe d-văstră aici vă asigură cumcă în comitatul Timișului nu este om a căru ougete să nu fiă curat maghiare. Inse acesta totuși nu e adevărat. (Ez ez még sem igaz.) De aceea fiind că la această sărbătoare în Ciocova au luat parte cei mai valoroși factori ai națiunii române, și fiind că legitima lor nemulțămire este generală, și fiindcă noi ceștia, cari cunoșcem legile, noi pentru noi ne vom feri să venim în conflict cu autoritățile; inse *pe viitor nu vom mai primi rola de mulcomi spiritele agitate* prin violențele organelor, cari calcă în picioare legile. Mi-am ținut de datorință să vă notific această, pentru ca din capul locului, de aici din centru, să luați dispozițiunile necesare întru apărarea drepturilor noastre garantate prin lege, și amesurat acelora apoi, ne vom acomoda și noi ținuta noastră.

D-lu Szalavszky răspunde: Cercetarea nefiind estinsă asupra întregii cauze, precum mi-ai notificat d-ta, eu voi dispune completarea cercetării asupra întregii cauze și puteți fi siguri, că din partea guvernului nici acum, ca nici odată, nu se vor oroti călătorii de lege. (???)

„Cauzele și consecințele inchișițiilor în constituțiunea bisericească“.

După ivirea diplomei din 20 Octomvre 1860, Români peste tot în monarhia s'au vădit și ei emancipați în privința bisericească, și în această situație se auiau și se cereau, mai vârtos între anii 1860—1868, dorința de sinodalitate.

Eu încă m'am încumetat, a publica cam pe atunci un articol, într'un diar național, intitulat „*starea materială a clerului român și pofta de sinod*“, în prospecte de speranță, că după inaugurarea constituțiunii patriei, va avé să urmeze din partea Maestății Sale, — carele pe la 1864 a sancționat despărțirea ierarhiei române de cea sârbă cu reactivarea vechei metropolii ortodoxe, dér cu reședința acum în Sibiu și nu în Alba-Iulia — și o nouă constituțiune bisericească, prin care clerul să devină: 1) emancipat, 2) la număr mai redus, și 3) mai bine dotat.

Și speranța mea s'a și realizat, prin sancționarea statutului organic în 1869, după care a urmat în 1870 prima convenire și întruire a părinților aleși din clerul și din poporul bisericei ort. rom din Ungaria și Ardeal, în congresul ordinar, în care s'a discutat și cestiunea parochiilor.

După tenorea Stat. org. mă așteptam, ca discuțiunea cu referire la parochii, să aibă, ca rezultat ună concluds, după care într'o comună bisericească, la una și aceeași biserică, să nu se pōtă admite decât ună parochie, pentru-ă așa mi-se pare a fi compusă întregu statutul organic, adică una comună, una biserică, o parochie, ună oficiu parochial, ună sinod parochial, ună comitet parochial, și o epitropia parochială; sistemul cu mai mulți preoți e numai permisiv, nu inse deobligatoriu, și această procedură în unele regiuni se esplică, ca un privilegiu. Acestu enunoiat e și natural, pentru-ă decât legea cu autorisarea canoanelor, nu admite doi Episcopi într'o diecesă, doi protopopi într'un protopopiat, pentru-ă să admittă doi, trei și patru parochii coordinați într'o comună la una și aceeași biserică? Aci imi vine în minte un proverb cam rustic, „*unde-să mai multe moșe, mōre pruncul nebotezat*“.

Necesitatea de mai multe parochii, cu mai mulți parochii la una biserică, s'a motivat — în unele sinode eparchiale: a) cu pretensiunile popoului, b) cu estensiunea serviciilor divine, c) cu forma de decore rituală în biserică, etc. Nici ună motivă dintre aceste nu constată necesitatea mai multor parochii la o biserică, pentru-ă decât romano-catolicii, greco-catolicii, reformații etc., pe cari noi nu cred să-i întrecem în religiositate, nu au decât ună parochie la o biserică, până când la ei trebile bisericesci și școlari se exercită în liniște, fără bănuieli, fără procese, la noi aceea — în constituțiunea bisericească, care admite susținerea mai multor parochii la o biserică, — mergu din ți în ți tot mai spre rău, în detrimentul popoului și alu culturii generale.

Numai la noi să vedă deputațiunile conduse de doi-trei parochii, de odată în grupe separate, dela una și aceeași biserică, câtă mai adese-ori pe la reședința episcopescă, pentru a-și esopera favor și supremație, unul asupra celuilaltă, și numai la noi, și numai unde sunt doi séu mai mulți parochii, sunt la ordinea țilei esmisiunile de investigație la fața locului, ale căror consecințe, respective rezultate, în cele mai multe casuri sunt reducerea competențelor preoțesce, și mai o perpetuă neînțelegere între creștinii dela aceeași biserică, dér acum sfâșiați întru atâtea partide, cari parochii coordinați sunt la aceea biserică. Pot servi cu câte și mai câte casuri concrete pentru constatarea acestui asert, pe cari le rezervă pe altă dată.

La anul 1886 a eșit la lumină „*Regulamentul de procedură judecătorească în cauze disciplinari*“; sensul unor §§ din acestu regulament mai mulți preoți și-l esplicau în detrimentul vădeii și autorității lor, și prevedeau o formală intențiune de exercitarea unei discrețiuni întru restringerea libertății lor individuale.

Au și urmat unele inchișițiuni sub pretext de substrat de cercetare pe baza regulamentului citat: luatu-s'a sub cercetare dirigente de oficiu parochial pentru neconformata ajustare a bisericii, pentru neconformatul edificiu școlar legii de instrucțiune publică pentru școlile bisericești școlari și fundaționali, și după ce s'au ivit pe la fața locurilor felurite esmisi, în esență s'a constatat, după cum țice proverbul latin „*parturiunt montes, et prodivit ridiculus mus*“, — dér atari inchișițiuni în toate casurile s'au lăsat și lasă la poporul credul o suspiciune, ce parochiul ori parochii ceialți dela aceeași biserică în formă de armistițiu o rezervă pentru a-și răbuna asupra parochiului conducător la altă ocaziune: și pentru ce atare procedură, când parochiul dirigente, despre toate pentru cari a stat sub cercetare, nu e responsabil, oi séu sinodul, séu comitetul, séu epitropia parochială? Și aci încă aș pute servi cu casuri concrete.

(Va urma.)

Afacerea Babici-Ötvös.

Își vor aduce aminte cetitorii noștri de afacerea cu atentatul cu dinamită săvârșit la 2 Maiu contra maghiarului Papp Zsigmond, notar în comuna Ferneziu de lângă Baia-mare. Autorii atentatului s'au constatat în persoane lui Stefan Ötvös și Georgiu Babici, amândoi locuitori în Ferneziu, cari au fost sumțați de cărciumarii Adolf Simon și Iosif Grünfeld, ca să comittă atentatul. Cești doi din urmă sunt inimici personali ai lui Papp Zeiga.

În această scârbosă afacere, autoritățile ungurești, basate pe nise sciri rezultăcioase și pe bănueli ridicole, au încurcat și pe d-lu Dr. Vasile Lucaciu, despre care se țicea, că densusul a pus la cale atentatul contra lăpădatului Papp din motive politice. Presupunerea această inse nu s'a adevărit, ba dimpotrivă în-

„Budapesti Hirlap“ dela 30 Sept. n. scrie, că din desbaterile, cari s'au urmat în acea zi în sala tribunalului din Sătmar, reiese cu positivitate, că atentatul s'a avut de loc în caracter politic. Asemenea s'a adevărat, că bănuiala cumcă firele atentatului ar duce până la preotul gr. cat. Ioan Costin, și la învățătorul Petru Porumbu este neîntemeiată.

Ascultându se acuzatorul Papp Zsigmond, acesta descrie cum s'a întâmplat cazul, dîcîndu că soie, că Stefan Ötvös a fost făptuitorul nemijlocit, dîcîndu, că el a fost numai uneltă în mâinile lui Ioan Costin și Petru Porumbu, fiindcă aceștia sunt autorii intelectuali ai atentatului.

Fiind ascultat primul acuzat Stefan Ötvös, acesta spune, că cărciumarii Simon și Grünfeld l'au infundat mereu cu rachiu și mereu l'au sumuțat și-i făcă apa lui Papp Zs., făgăduindu-i și 20 fl. dacă va comite atentatul. Dinamita a constat din șese umplături și ia dat'o Babici. El însuși n'a pus la casa lui Papp decât o cartușe și a aprins-o ca să facă „paradi“ și voiă bună sumuțătorilor săi. Reu n'a voit să facă, și numai a vrut să sparie pe notarul, care belesce amar poporul.

După prânz la ora 3 a fost ascultat Babici, care a negat aserțiunea lui Ötvös, cu privire la aceea, că ar fi dat'ă acestuia dinamită. Susține, că n'a stat în nici o legătură cu Ötvös. La întrebarea, că de ce a mărturisit gendarmilor, că el și cu cei doi cărciumarii au sumuțat pe Ötvös a comite atentatul, Babici răspunde: „Am fost silit, fiindcă gendarmii mi-au spus cum a mărturisit Ötvös. Ei m'au chinat groșav, m-au călcat pe picioare și-mi dădeu pumnii în nas, imi smulgeau mustațile și-mi trăgeau nasul, mi-au bătut gura așa, că și ați toți dinții mi-se clătină în ea și-mi suciau capul. Apoi m'au infundat cu rachiu până m'au îmbătat, chinându-mă din nou.“

Ceilalți acuzăți au negat tot. Sfirindu-se cu acesta ascultarea acuzăților, se ascultă martorul,

Dr. V. Lucaciu, care după cum spune „Budapesti Hirlap“, a început să răspundă românește la întrebarea președintelui. Făcându-l acesta atent, că nu înțelege așa de bine limba română cum înțelege martorul cea maghiară, îl roșă să vorbească ungurește. Lucaciu: Mă plecă înaintea vorbelor d-lui președinte. Puroed dela aceea, că fiindu tras în judecată fără de nici o cauză, voi vorbi ungurește, ca nu cumva se apară lucrul ca și când și într'o afacere penală aș cânta privilegiu de-a folosi limba națiunii mele. — D-luc Lucaciu dîce, că n'a cunoscut niciodată pe Babici și că numai din gurile omeșilor a auzit că gendarmii l'ar fi chinat.

În ziua a doua s'a continuat pertractarea, ascultați fiind ceilalți martori. Subprocurorul de stat Dr. Franciscu Guth propuse o nouă pertractare, fiindcă acuzatorul Papp Zsigmond a declarat, că dorește să se asculte și alți martori. Apărătorii combatu o nouă pertractare, după ce tribunalul retrăgîndu-se, aduce sentința. Primul acuzat Stefan Ötvös a fost condamnat la 7 ani închisore. Ceilalți acuzăți au fost achitați. Subprocurorul însinuă recursu.

Tribunalul mai aminti, că Vasile Lucaciu este pus sub acuză pentru calumnia, fiindcă a susținut, că autorul intelectual al atentatului cu dinamită este guvernul. V. Lucaciu a însinuat recursu în contra sentinței tribunalului, și afacerea se află acum înaintea tablei regesci din Debrețin, după cum spunu foile unguresci.

Congresul economic din Anvers.

Anvers, 16 Septembrie v.

Acest congres internațional asupra legislației vamale și a reglementării muncii, ce s'a ținut la Anvers dela 8—13 August, oferă din mai multe

puncte de vedere o importanță serioasă, prin discuțiunea amănunțită a două grave cestiuni de actualitate, cari așteptă o soluțiune cât mai neîntârziată dela concursul binevoitor al omenilor de stat, al economiștilor și al muncitorilor; — dîcî soluțiune, decât există vre-una, fiindcă teoriile n'au nici gând să se impoace pe acest teren și să ia exemplu dela valoroșii congresiști antropologiști din Bruxella, cari au făcut operă înaltă pentru justiția prin concilierea dreptului și a biologiei.

Prima cestiune a congresului — legislațiunea vamală — a fost discutată în pace și cu mult interes de către liberii schimbisti de aci, căci adversarii lor neîmpăcați — protecționistii — și-au făcut urechia tocă la apelul promotorilor congresului, ceea ce numai tristu pte să fiă pentru deplina studiere a unui punctu așa de contraversat; frearea de idei multiple și adverse aduce de regulă multă lumină, de multe ori chiar produce o amalgamare de idei. Ceea ce va fi îndemnat, între altele, pe protecționistii, să dea așa micu ocnursu acestui rendez-vous de economiști, a fost de sigur și sentimentele de cari păreau conduși organizatorii congresului, economiști liberali de ai lui „laissez faire, laissez passer“, cari nu ar dori așa de multă lămurire cestiunilor vamale, ci, după cum și d. președinte de onore al congresului, ministru Bernaert, se exprimă într'un banchetu, ar voi pur și simplu „libertatea comercială“. Nu-i vorba, pe Mercur, cel iute de picioru ilu supără multă frunțariile, de ce să nu-i ridicăm aceste obstacole de multe ori neînfrangibile și să-i lăsamu cursu liberu pentru a nivela între popor bunurile, ce natura le-a împărțit iei cu îmbelșugare, colo mai cu cruțare, fără să mai vorbim de diversitatea lor, după condițiunile climatologice și aptitudinile omului.

Pe de altă parte, s'or fi gândit admiratorii tarifelor vamale la slabul temei al sistemului lor, care pte n'ar fi fost în stare să reziste la argumentările contrarilor, cari erau bine pregătiți cu documente, statistice, anchete și voiă să combată ideile protecționiste prin fapte reale, și nu numai prin teorii, prin hipotese, prin o dogmă a priori, după cum li-se imputase cu dreptu cuvîntu. Ori și cum, a făcutu congresul o muncă bună pe terenul celor două cestiuni, și rapoartele și statisticele prezentate de comiții economice și specialiști aprupe din toate statele formeză unu studiu completu asupra situației comerțului și a condițiunii muncitorilor din diferitele state și industrii.

Din cele dîse se pte vedea, că cestiunile importante fiind două, a lucrat și congresul în două secțiuni, și înainte de a da o ochire interesantelor ședințe ale secțiunilor, să vedem, ce dîcî promotorii congresului în apelul lor.

Cam de vr'o 15 ani, unu puternicu curentu protecționist indrumă mereu politica comercială a marilor națiuni la urcarea taxelor vamale. S'au și luat măsuri importante și vedem industriile unei țări, reclamând cu insistență urcarea barierelor fiscale, ce îngrădescu producțiunea lor pe tîrgul naționalu. Guvernele cedeză unele după altele și chiar Anglia, vechiul pămînt al libertății schimbului, pare că slăbește. În fine doctrina libertății, cu tót strălucite și elocuentele apărări, perde din ce în ce și face locu protecțiunii, care după părerea unora, trebe să aducă unu mediu criserilor comerciale și industriale Germania, Statele-Unite, Franca au pornit decisiv pe această cale; alte popore, fiă din convingere, fiă în scopu de represalii, sunt gata să-și urce tarifele lor vamale. 15 ani de protecțiune a datu de sigur ore-cari rezultate. Să va pută deci face demonstrațiunea experimentală a consecințelor sistemelor aplicate până acum și vom vedea, decât sunt aceste rezultate încurajătoare sau ne sfătuesc la o mai mare libertate în regimul transacțiunilor internaționale.

Erau întrebați încă, economiștii, decât întărind stavilele lor vamale, națiunile n'au neutralizat în parte efectele ce rezultă din marile lucrări publice, tăierea de istmuri, construcțiunea drumurilor de fier, stabilirea liniilor telegrafice, îmbunătățirile în navigațiune. N'am fi avut ore avantaju în interesul tuturor, ca în loc de a restringe libertatea, să desvoltăm reforma vamală din 1860—1861 ce fu urmată de unu puternicu avîntu al afacerilor generale.

În același timp, dîceau promotorii congresului, principalele protecțiuni sociale, a muncitorului, cari au apărut în legislațiune sau caută, ca să se introducă, întîmpină mari greutăți: reglementarea muncii, limitarea orelor de lucru, fixa-

rea unui minim de salariu. În locul libertății muncii și a egalității civile admise acum 25 de ani, mai multe națiuni de vr'o 15 ani au admis reglementațiuni legale. Asupra acestui punctu de asemenea se cade să vedem rezultatele obținute, atât din punctul de vedere al muncitorului, cât și sub raportul producțiunii industriale.

Pentru lămurirea acestor cestiuni s'a întrunitu deci în Anvers, congresul internațional de economiști politici.

Congresul era deschis tuturor opinipurilor, ba s'a luat hotărîrea, ca nici o rezoluțiune să nu se voteze, cu tôte acestea se putea ușor observa spiritul dominantu liberu schimbist al primei secțiuni, mai puțin însă cel al secțiunii a 2-a, unde tineri socialiști revoluționari și creștini, profesori pledu în favoarea reglementării muncii miseriei, cum o numiau, pe când unu însemnatu număr de economiști liberali, fabricanți etc. combatteau intervențiunea statului, atribuindu soluțiunea inițiativei individuale. — Mare interesu oferiau aceste discuțiuni și ceea ce mult regretat de sigur este, că programul fiindu prea încărcat e timpul scurtu, mai multe cestiuni au fost numai atinse, ba unele chiar neglijate cu totul.

(Va urma.)

Apel

cătră toți autorii de cărți didactice române.

Considerîndu, că starea materială a învățătorilor nu le concede ași aduna opuri din cari să și potă câștiga totu mai multă hrană sufletească, și că spiritul timpului pretinde, să înaintăm totu mai mult în cultură, Comitetul cent. al Reuniunii noastre în ședința sa, dela 3/15—Sept. a. c. sub Nr. VIII a luat concludusul, să lucre din tôte puterile la îmbogățirea bibliotecii reuniunii.

Avîndu subscrișii convingerea, că On. publicu român imbrățișeză cu călduță atarî întreprinderi salutare, ne adresăm prin acesta cătră toți Domnii autori de cărți didactice române, precum și cătră întreaga inteligență română cu rugarea umilită: să binevoescă a dăru în favorul bibliotecii noastre câte unu exemplar din opurile, ce eugetă că ar pută promova starea spirituală a corpului învățătorescu.

Darurile maritimose se se adreseze notarului reuniunii, Iosif Moldovanu, învățător în Arad. — Despre rezultatul comitetulu va face computu și mulțumită publică. —

În numele Comitetulu centralu al Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesea Aradului districtulu din drepta Mureșului,

Arad, în 26 Septembrie în 1892.

Teodor Geotea, Iosif Moldovanu,
președinte. notar.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciulu biurolui de cor. din Pesta)

Budapesta, 3 Octomvre. De alaltăeri și până eri noptea au fost duși în spitalulu de barace 21 de bolnavi de coleră, 8 dintre acestia au murit. În îngrijire medicală se află actualmente 25 persoane bolnave de coleră. Magistratul a ținut ieri o ședință estra-ordinară, în care s'a hotărît de a se construi două noue barace pentru coleră și s'au luat apoi dispozițiuni privitoare la transportarea bolnavilor și morților de coleră.

Viena, 3 Octomvre. M. S. monarhul a plecatu ađi dimineță la Pesta.

Paris, 3 Octomvre. Ernest Renan, a răposat. (Ernest Renan s'a născut în 1823 în Tréguier (Franca). În anul 1860, la însărcinarea guvernului, făcu o călătorie științifică la Siria. Densul s'a ocupat multu cu cestiuni teologice. A scris mai multe opuri, dintre cari momentuosa este „Viața lui Isus Christos“ (1863), care a fost în curîndu tradusă în tôte limbile culte europene.)

Hamburg, 3 Octomvre. Ieri s'au constatat 43 casuri de coleră, 21 decese.

Berlin, 3 Octomvre. Calul baronului Erlangen, din partia călării distanței Berlin-Viena, ajungîndu lângă Hergswerda, a schiopat. Pe acesta se făcure mari rămașaguri.

Teatru german în Brașov.

Comedia „Falsche Heilige“ de Oskar Blumenthal, și vodevilu „Die Weiblichen Gigerln“ de Kleiber, cu cari s'a deschis de astă-dată teatrul, au fost destul de bine jucate. Dintre membrii vechi ai societății Berger au fost salutați cu simpatice aplauze: D-ra Toni Robe și D-nii Karl Dieffenbacher, și Adolf Weitz, caracteristic prin jocul său vioiu. Dintre membri noi amintim pe D-ra Feldern și Pichler, pe d-nii Oskar de Fielitz, care promise mult și Raimund Moltke. Teatrul a fost bineșoră cercetat. Cu comedia de astă-seră „Copii Escelentei“, de E. Wolzogen și W. Schumann se deschide seria întâiu de abonamentu.

Literatură.

Au apărut:

Carte de cetire pentru școalele primare române, prelucrată după mai mulți autori de Georgiu Zaharia, învățător. Cartea e aprobată de ministerulu de culte și constă: Partea I, pentru an. al 3-lea de școlă, legat 24 cr.; Partea II pentru an. al 4-leu și al 5-lea de școlă, legat 28 cr. Ambele cu mai multe ilustrațiuni și textu. Editura librăriei Enrico Zeidner în Brașov, se află însă de vîndare la tôte librăriile din țară. După 10 exemplare, unul se dă gratuitu pentru copii săraci.

DIVERSE.

Memoria omenilor. Scaliger, unu italianu, a învățat de rost în timp de 21 de zile, Iliada, care conține 5210 de versuri și totu în atăt timp a învățat Odisea, care e de 5—6 ori mai mare. Lipsius, profesor de universitate din Leyda, a recitatu întrăgă istoria lui Tacitu înaintea unui om înarmat cu un pumnal, care avea dreptul să-l străpungă la prima greșală ce o va face. Unu englesu vestit pentru memoria sa, venise la Friderich celu mare tocmai când Voltaire adusese regelui o poemă. Regele porunci englesului să se ascundă după o perdea și apoi dîse lui Voltaire să cetescă poema. „Dîcî poema acesta nu-i făcută de d-ta“, dîse regele, „tocmai ađi de dimineță mi-a recitat'ă cineva!“. Regele chemă pe englesu, care — spre marea mirare a lui Voltaire — recită tótă poema fără să facă o singură greșală. Impăratul Adrianu scia pe de rost numele tuturor soldaților săi. Oratorul Hortensiu a asistat la o licitație, care a durat o zi întrăgă. Săra a spus pe din afară nu numai numele tuturor cumpărătorilor, dîc și a tuturor obiectelor cumpărate. Muret, unu autor din vîculu al 16-lea istorisece despre unu corsicanu, căruia i-a dictat 2000 de cuvinte grecesci, latinesci și străine, fără ca aceste cuvinte să aibă vre-o legătură între ele. Corsicanul le-a recitat pe de rost în ordinea cum i-au fost dictate.

Furnicile Pempieri. Unu învățat, d. G. Rafia, a făcutu cunoscut, că în cursul unei călătorii de explorațiune în insula Saint-Thomas (Oceania) a descoperit unu felu de furnic, care se bucură de o ciudată proprietate. Aprindîndu-se unu foc mare la o puțină distanță de unu furnicar ocupat de acestu felu de furnic, s'a vădit, spune d. Rafia, furnicile alergîndu în rînduri strînse chiar în mijlocul focului și nepărăsindu-l decât după stingerea lui completă. Câteva din aceste furnici botezate de d. Rafia ignivore (măncătoare de foc), vor fi espuse la Paris în Muzeul de istorie naturală.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Matoru.

Cursulu pleței Brașov

din 8 Octomvre st. n. 1892

Banote românescl Omp.	9.48	Vënd.	9.50
Argintă românescl	9.45	"	9.50
Napoleon-d'ori	9.49	"	9.51
Lire turcescl	10.48	"	10.75

vis. fonc. „Albina“ 6%	101.	—
" " " 5%	100.—	" 101—
Imperial	9.65	" 9.68
Walbinl	5.55	" 5.60
Table rusescl	117.—	" 118.
Mărci germane	58.20	" 58.65
Viscontulă 6-8% pe an		

Cursulă la bursa din Viena

din 1 Octomvre a. c. 1892

Renta de aură 4%	112.40
Benta de hărtiă 5%	100.45
Imprumutulă căiloră ferate ungare aură	120.10
dto argintă	100.30
Amortisarea datoriei căiloră ferate de ostă ungare [1-ma emisiune]	118.—
Amortisarea datoriei căiloră ferate de ostă ungare [2-a emisiune]	—
Amortisarea datoriei căiloră ferate de ostă ungare [3-a emisiune]	—
Bonurī rurale-ungare	94.20
Bonurī croato-slavone	—
Despăgubirea pentru dijma de vină ungurescl	95.—
Imprumutulă cu premiulă ungurescl	146.—
Losurile pentru regularea Tisei și Soghedinului	139.—
Renta de hărtiă austriacă	96.70
Renta de argintă austriacă	96.30
Renta de aură austriacă	115.—
Losurī din 1860	140.25

Acțiunile băncei austro-ungare	988—
Acțiunile băncei de credită austr	857.50
Acțiunile băncei de credită ungar.	812.—
Galbeni împărătescl	65
Napoleon-d'ori	9.51
Mărci 100 imp. germane	58.70
Londra 10 Livres sterlinge	119.80

De închiriat.

în maerulă Blumena Nr. 199 pe unulă séu mai multī anī suntū:
de acum încolo:

- 1) Podulă fabricעי de uleiū ca magazină de bucate;
- 2) Magazinele lânăriei;

Informațiune mai de aprópe se dá în

Cancelaria Eforiei școlare în edificiulă gimnasiului românu
din gróverī suburbiulă Scheiu.

824 - 9.—29

Ună invetăcelū

cu cualificațiune, absolută de școlile capitale normale și sé cunóscă și celū puțină o limbă străină și din familiă bună se primesce în Neguțatoria de manufacturī a subscrisului, informațiunī în scrisū séu verbală.

George Baciū,
Comerciantū în Oréștie.

983,3—1.

Viena 1873. Medalia pentru meritū.	Budapesta 1885 Dipl. de onóre.	Agram 1891. Diplomă de onóre.	N.-Palanka 1887 Med. de anrū.	Dipl. de onóre Londra 1878.
---------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	--------------------------------

Iosifū Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și varū-hydraulic în BEOSIN.

Biroulă-Centrală și depositulă: **Budapesta, V., Rudolfsquai 8,** recomandă onor. d-ni didari și arhitecți, întreprinderiloră de construcțiunī, proprietariloră, comiteteloră rurale și bisericesci, precum și onor. publicū doritorū de a clădi, propriile sale fabricate în

Portland-Cement și varū hydraulicū,

carī se liferăză totdeuna în calitate escelentă. — Prețurī curente și informațiunī se trimitū la cerere punctuală.

Parisū 1876 med. de bronz.	Keeskemét 1872 med. de argint.	Neusatz 1875 med. de aur	Szeged 1878 med. p. meritū	Triestū 1883 med. de aur
-------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------	-------------------------------	-----------------------------

Avisū d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sé binevoiască a scrie pe cuponulă mandatului postalū și numerī de pe fășia sub care au primitū diarulă nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sé binevoiască a scrie adresă lămuritū și sé arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

FUNDATĂ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATĂ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVU, PIAȚA MARE No. 30.

Acestū stabilimentū este provăduțū cu cele mai nouē mijlóce tehnice și asortatū cu totū felulă de caractere de litere din cele mai moderne, este pusū în pozițiune de a putea esecuta orī-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AURŪ, ARGINTŪ ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
PENTRU TÓTE SPECILE DE SERVICIURI.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURİ și RESTAURANTE.

COMPTURİ, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORİ, CUVERTE,
PREȚURİ-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURİ.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE INMORMENTARİ.

Comandele eventuale se primescū în biuroulă tipografiei, Brașovū piața mare Nr. 30, etagiulă I, cătră stradă. Comandele din afară rugămū a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovū.